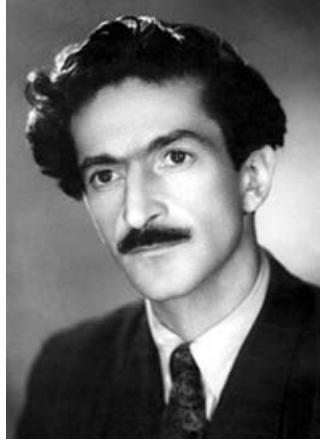

Bənzərsiz sənətkar

Qədim Şuşada yay dövrü idi. Yeddi yaşlı Lətif ailəsi ilə bu qala şəhərində istirahət edirdi. "Azərkinonun çəkiliş qrupunu o zaman bu şəhərə gətirən səbəb isə rus yazıçısı Yuri Slyozkinin "Tunc Ay" romanının mövzusu əsasında "Gilan qızı" tammetrajlı bədii filmi ekranlaşdırmaq idi. Çəkiliş üçün hazırlıqlar görülmüşdü. Ancaq hələ də filmə balaca qəhrəmanın rolunu oynayacaq aktyora ehtiyac vardı.

Onda Lətifin kino sənəti ilə yaxından tanışlığı başladı. Bu cılız, çəlimsiz oğlan iti zəkası, ağıllı baxışları, qaynar təbiəti ilə diqqətləri çəkirdi. Lətif Səfərovu filmə çəkmək üçün onlarca uşağın arasından seçmişdilər və yanılmamışdılar... Azərbaycan kino sənətində yeni bir istedad kəşf etdilər.

Ekranlara çıxmaq şöhrətin qapısından içəri girməkdə. Lətif Səfərov isə məşhurluğun şirinliyini daha tez daddı. Filmin çəkilişləri başa çatdıqdan sonra Lətif Səfərovu Azərbaycanda tanıdılar. Kino sənətimizdə bir ulduz parlayırdı. Özü balaca olsa da, işığı böyük idi...

O, qayğısızlıq içində böyüyən uşaq deyildi. 1920-ci il sentyabrın 30-da Şuşada dünyaya göz açan Lətif Səfərov həyatda ilk etibarsızlığı atasından görmüşdü. Onun hökumət qulluğunda olan atası Bəşir dörd yaşlı oğlunu və körpə qızını savadsız arvadının ümidinə buraxıb yəni evlənməmişdi. Anası Maya da Lətiflə qızını götürüb Ağdama, qayınatasının evinə getməli olmuşdu.

Ancaq taleyi yenidən o doğma şəhərdə dəyişmişdi.

"Gilan qızı" filminin rejissoru Leo Mur, operatoru İvan Frolov, əsas rolların ifaçılarından biri, görkəmli aktyor Sidqi Ruhulla istedadına heyran olduqları bu uşağı özləri ilə Bakıya aparmaq, kino sənəti üçün yetişdirmək istəyirdilər. Ancaq cəfəkeş anası Maya üçün atasız, yoxsulluq içərisində iki uşaq böyütmək çətin olsa da, Lətif gözündən kənara qoymağa razı deyildi. Lakin filmin yaradıcı heyəti Mayanı dilə tutdular. Ana onların sözlərindən daha çox oğlunun uğurlu gələcəyinə ümid edərək Lətifin paytaxta gəlməsinə razılıq verdi.

Kino sənəti Lətif Səfərovun həyatını, doğrudan da, dəyişdi. Ona diqqətlə, qayğıkeşliklə yanaşdılar. Həm internat məktəbində oxudu, həm də kinostudiyada aktyor kimi çalışdı.

1928-ci ildə "Sevil" filmi çəkilərkən Cəfər Cabbarlının məsləhəti ilə Gündüz roluna çəkildi. Lətif hələ balaca olsa da, Ağasadıq Gəraybəyli, Mustafa Mərdanov kimi görkəmli sənətkarlarla eyni filmə iştirak etməyin məsuliyyətini yaxşı başa düşür və işinin öhdəsindən gəlirdi.

O, 1928-1931-ci illərdə "Sevil", "Lətif", "Şərqə yol", "Qızıl kol" filmlərində uşaq rolları ifa etdi. Şöhrətin şirinliyi kimi, vəfasızlığını da uşaq

ikən gördü Lətif. Bir müddət diqqətdən kənar qaldı. O vaxtlar anası ikinci dəfə ailə qurmuşdu, Bərdədə yaşayırdı. Onun yanına getdi. Atalığı Lətifə və bacısına doğma övladı kimi baxırdı. Amma o, Bərdədə çox qala bilmədi. Bir müddət müalicə aldıqdan sonra Gəncə Pedaqoji Texnikumuna daxil oldu və qiymətli təhsil aldı. Bakıya qayıtdı. Studiyanın dublyaj şöbəsində, sonra isə filmlərdə rejissor assistenti kimi çalışdı.

1940-cı ildə Moskvadakı Ümumittifaq Dövlət Kinematografiya İnstitutuna daxil oldu. Məşhur rus kinorejissoru Qriqori Kozintsevdən dərs alaraq kino sənətinin sirlərini daha dərinləndirən öyrənməyə başladı. 1941-ci ildə İkinci Dünya müharibəsi başlayanda təhsilini yarımçıq qoyaraq Bərdəyə qayıtdı. 1941-1946-cı illərdə burada müəllimliklə məşğul oldu. 1946-cı ildə Moskvaya döndü, təhsilini davam etdirdi. 1950-ci ildə Ümumittifaq Dövlət Kinematografiya İnstitutunu bitirdi. Bakıya gəlib, kinostudiyada işləməyə başladı.

İstedadlı rejissor 1950-ci illərin əvvəllərində bir neçə sənədli filmə quruluş verdi. Böyük kinoda ilk və uğurlu filmi 1955-ci ildə çəkdiyi "Bəxtiyar" ("Sevimli mahnı") oldu. Film Azərbaycan kinosunda musiqili bədii filmin ən gözəl nümunəsinə çevrildi.

Lətif Səfərovun ekranlaşdırdığı "Leyli və Məcnun", "Qızmar günəş altında" bədii filmləri tamaşaçılar tərəfindən maraqla qarşılandı.

O, 1958-ci ildə Azərbaycan Kinematografiya İttifaqının sədri seçildi. 1963-cü ilədək həmin vəzifədə qaldı.

İstedadlı, kino sənətində kimsəni təkrarlamayan rejissor, ssenarist, Əməkdar incəsənət xadimi Lətif Səfərovun keşməkeşli həyatı 1963-cü il dekabrın 9-da faciəli şəkildə bitdi. Bənzərsiz sənətkarın ekranlaşdırdığı filmlər, ifa etdiyi rollar onun yarımçıq ömrünün davamı oldu.

*Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"*